

Christián László¹

A közigazgatás klasszikus alapelvei a mai rendészeti igazgatásban

Jelen tanulmányommal nagyra becsült Professzorom előtt tisztelgek, aki felkeltette az érdeklődésemet a közigazgatás iránt, és aki utat nyitott számomra a katedra felé. Ezért és sok másért is hálával, köszönettel tartozom Tamás András Professzor Úrnak! Isten éltesse, Professzor Úr!

Bevezetés

A kilencvenes évek elején egy új *terminus technicus* jelent meg a hazai rendészeti diskurzusban, méghozzá a rendvédelem² kifejezés, amely Parádi József nevéhez fűződik.³ Parádi (2002) szerint a rendvédelem kifejezés megalkotását praktikus igények hívták életre:

„A korábbi fogalomrendszer nem volt alkalmas arra, hogy téren és időn átívelő módon összefogja a rendfenntartás történetét, mert napjaink helyzetének fogalmi tükröződését alkotta. Következésképpen alkalmatlan volt más korok, alapvetően eltérő rendvédelmi helyzetének a kifejezésére.”⁴

A rendvédelem kifejezést támogatók a rendészet egyik ágának tekintették az új elnevezés által lefedett tevékenységet,⁵ amelynek szervezete, működése a katonai,

¹ Rendőr ezredes; oktatási rektorhelyettes, Nemzeti Köszolgálati Egyetem; tanszékvezető egyetemi docens, NKE Rendészettudományi Kar Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék. Kapcsolat: christian.laszlo@uni-nke.hu.

² Sallai János: Rendészet, rendőr, rendfenntartás, rendőrség, rendvédelem. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *A hadtudománytól a rendészettudományig – társadalmi kihívások a nemzeti összetartozás évében*. Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, 2020. 104–110.

³ Parádi József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, 14. (2008), 19. 89–99.

⁴ Parádi József: Rendvédelem kontra rendészet. In Hautzinger Zoltán (szerk.): *Tanulmányok a „Határőrség és rendészet” című tudományos konferenciáról, I. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*. Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, 2002. 7.

⁵ Parádi József: *A magyar rendvédelem története*. Budapest, Osiris, 1996. 7–12.

honvédelmi logikát követi.⁶ Finszter Géza (2002) a rendvédelmet alternatív módon alkalmazza, és helyette többnyire a rendészet kifejezést használja, amely tevékenységének legitimációját a közigazgatási jog egyik alrendszeréből, a rendészet jogából meríti.⁷

Az új kifejezés megjelenése a tudományos közösségben hosszas vitát indított el, amelynek fókuszában a rendészet, rendvédelem párhuzamossága, illetve annak feloldása állt.⁸ A jogalkotó több száz helyen alkalmazta az egyes jogszabályokban a rendvédelem kifejezést a terminológiai bizonytalanságok ellenére, ezzel mintha „túlnyerték” volna magukat a nem létező versenyben a rendvédelem pártiak. Kérdés persze, hogy a jogalkotó mennyire tudatosan nyúlt a rendvédelem kifejezéshez. Az elmúlt mintegy három évtizedben számos tanulmány született a témában, kialakítva a rendvédelmi és a rendészeti álláspontok érvrendszerét.⁹

A rendvédelemmel (rendvédelmi szervekkel) szemben megfogalmazott kritikák homlokterében alapvetően az áll, hogy e kifejezésnek nincs kidolgozott dogmatikai alapja,¹⁰ és csak fokozza a terminológiai tisztázatlanságot, ezáltal károsan hatva a rendészet alkotmányjogi helyzetének pontosítására és a megfelelő rendészeti filozófia kialakítására,¹¹ továbbá érdemtelenül eltávolítja a rendészeti igazgatást a civil közigazgatás szellemiségétől.¹² Utóbbira utalva jegyzi meg Patyi (2009):

„Az, hogy a rendvédelem helyett a Rendőrség és a rendőri tevékenység rendészeti jellegét igyekszünk hangsúlyozni és e kifejezést ösztönözni, elsősorban azért fontos, hogy a Rendőrséget (mint a rendészeti tevékenység végzésének az Alkotmányban nevesített szervét) a civil közigazgatás részeként foghassuk fel. Ezt a felfogást alátámasztja az,

⁶ Zachar József: A politikai irányzatok rendvédelmi koncepciói a dualizmus korában. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, 3. (1992), 4. 8–20.

⁷ Finszter Géza: A rendészet jogi természete, rendvédelem – honvédelem. In Hautzinger Zoltán (szerk.): *Tanulmányok a „Határőrség és rendészet” című tudományos konferenciáról, I. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*. Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, 2002. 14.

⁸ Christián László: Rendőrség és rendészet. In Jakab András – Gajduscheck György (szerk.): *A magyar jogrendszer állapota*. Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet, 2016. 681–707.

⁹ Christián László: A bizonytalan alapra épülő ház, avagy a rendészet alapfogalmainak tisztázása. *Iustum Aequum Salutare*, 6. (2010), 1. 175–192; illetve Erdős Ákos: A rendészet általános lényegéről. In Erdős Ákos (szerk.): *Integrált pénzügyőri ismeretek I. Kezdő pénzügyőrök kézikönyve*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 2018. 20–24.

¹⁰ Patyi András – Varga Zs. András: *Általános közigazgatási jog (az Alaptörvény rendszerében)*. Budapest, Dialóg Campus, 2013. 292.

¹¹ Katona Géza: A kriminálpolitika és a rendészettudományi fogalomrendszer analízise, az egy-egy fogalomhasználat megteremtése. *Rendészeti Szemle*, 58. (2010), különszám. 21–23.

¹² Ligeti Miklós: Gondolatok a rendszerváltás utáni magyar rendőrségről. *Rendészeti Szemle*, 56. (2008), 7–8. 134, továbbá Finszter Géza: *A rendészeti igazgatás jogi alapjai*. Budapest, Rendőrtisztai Főiskola, 2008. 167, és Finszter Géza: *Rendészettan*. Budapest, Dialóg Campus, 2018. 26.

hogyan a Rendőrség irányítása teljes egészében a Kormány hatáskörébe tartozik, abban más alkotmányos irányító szervekkel nem kell osztoznia.”¹³

A rendészet és rendvédelem kifejezései körül kialakult tudományos vita a mai napig tart. Ennek lezárását sürgeti Balla Zoltán (2020) egyik legutóbbi tanulmányában, szerinte ugyanis ahhoz, hogy a rendészettudomány önálló diszciplínaként funkcionáljon – és ne pedig az állam- és jogtudományok része, annak segédtudománya legyen –, a rendészet kontra rendvédelem vitát végérvényesen le kell zárni.¹⁴

A közigazgatás klasszikus működési alapelvei a mai rendészetben

Induljunk ki abból, hogy amennyiben a rendészet összefüggésbe hozható a civil közigazgatással, úgy a rendészeti igazgatásban azonosíthatóvá válnak a közigazgatás általános jegyei.¹⁵ A rendészet és a civil közigazgatás kapcsolatát vizsgáljuk meg a velük szemben támasztott alapelvek mentén. Ehhez használjuk a közigazgatás működési alapelveit, Magyary Zoltán (1942) tollából:

- Eredményesség és jogszerűség, amelyek a közigazgatás működésének meghatározó, de nem kizárólagos alapvetései.
- Szakszerűség és gazdaságosság, amely szerint a közigazgatási feladatok ellátása csak megfelelő szakképzettséggel végezhető, és az eredmények elérése során minél kisebb áldozathozatalra, vagyis gazdaságosságra kell törekedni.
- Aktivitás és erély, vagyis a cselekvés, a kezdeményezőkézség hatja át a közigazgatás működését. „Ha a közigazgatásban van erély, akkor fog kezdeményezni, lesz iniciatívája, fog merni felelősséget vállalni, nem fogja a feladatokat kerülni, hanem örömet leli a teljesítményekben, a haladásban, az emberek sorsának javításában.”
- A közigazgatás az emberekért van, vagyis a közigazgatás – ellentétben a jogalkotással – a maga tárgyi feladatai megoldásában mindig személyi feltételekre talál, személyeket érint.
- A közigazgatás a közösségért van: „Működésében tehát az egész közület szükségletét, érdekét kell szem előtt tartania. Ez azt jelenti, hogy az összes emberek érdekét »hivatalból« figyelembe kell vennie, nemcsak azokét, akik kérik, akik jelentkeznek.”¹⁶

¹³ Patyi András: A Magyar Honvédség és a Rendőrség feladatai. In Jakab András (szerk.): *Az Alkotmány kommentárja*. Budapest, Századvég, 2009. 1471.

¹⁴ Balla Zoltán: Ockham borotvája és a rendészet. *Magyar Rendészet*, 20. (2020), 3. 16.

¹⁵ Finszter Géza: *A rendészet elmélete és a rendészeti eszközrendszer*. Budapest, NKTK, 2013. 48.

¹⁶ Magyary Zoltán: *Magyar közigazgatás. A közigazgatás szerepe a XX. sz. államában, a magyar közigazgatás szervezete, működése és jogi rendje*. Budapest, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 1942. 136–138.

A fent bemutatott klasszikus alapelvek tartalmukat tekintve a mai civil közigazgatás működésével szemben támasztott általános elvárásokban is tetten érhetők.¹⁷ A korábban hivatkozott alaptételt figyelembe véve feltételezzük, hogy azok a rendészeti igazgatás működését illetően mind a mai napig érvényesülnek.

Finszter (2012) a rendészet legtipikusabb szervezeti megnyilvánulásával kapcsolatban megjegyzi „[...] a rendőrség a modern államban a jog hadserege. Miközben öröködik mások jogainak megvédelmezésén, és ennek érdekében jogot korlátoz, maga is a jogrend szigora szerint tartozik működni.”¹⁸ A rendészettel szemben támasztott jogszerűségi alapelv különösen annak sajátos eszközrendszeréhez vezethető vissza. A rendészeti szervek tagjai ugyanis egyfelől jogosultak olyan intézkedések alkalmazására, amelyek az igazgatásban másutt kivételesnek mondhatók,¹⁹ s amelyek kivétel nélkül a személyes szabadság vagy más alapjog korlátozásával járnak. Éppen ezért a rendészeti intézkedésekkel szemben támasztott általános követelmények egyike nem más, mint a jogszerűség elve.²⁰ Másfelől a rendészetet a közigazgatás egyéb ágaitól többek között a legitim fizikai erőszak monopóliuma különbözteti meg, amelynek jegyében lehetősége van akár élet törvényes kioltására is. Jogállamban természetes, hogy e felhatalmazással csakis alkotmányos keretek között, a vonatkozó anyagi és eljárási szabályok szigorú betartásával lehet élni.²¹

A jogszerűség és eredményesség szoros együttállása – a civil közigazgatással egyezően – a rendészet esetében szintén igazolható. „A törvényesség és az eredményesség harmóniájának megteremtése az alkotmányos demokráciák saját rendészetükkel szemben támasztott alapkövetelménye.”²² A rendészet eredményessége tehát kizárólag a jogszerű működése tükrében vizsgálható. Az ugyanakkor, hogy mit tekintünk az eredményesség fokmérőjének, már korántsem ilyen egyértelmű. A rendészet hatékonyságának klasszikus, kvantitatív természetű eszköze a bűnügyi statisztika vizsgálata. Az eredményesség kevésbé számszerűsítő, mégis sok mindenről árulkodó minőségi mutatója lehet továbbá az állampolgárok szubjektív biztonságérzetének felmérése.²³ A modern rendészettudomány területén ma már általánosan elfogadott, hogy a rendészet eredményessége nem igazolható pusztán a bűnözéssel szembeni fellépése nyomán. Egy matematikai elemzésen alapuló nemzetközi kutatás eredményei

¹⁷ Vö. Torma András: Az Európai Közigazgatási Térségről – magyar szemmel. *Miskolci Jogi Szemle*, 6. (2011), különszám. 196–210; Tamás András: *A közigazgatási jog elmélete*. Budapest, Szent István Társulat, 2001; Friedery Réka: *Az európai ombudsman*. Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont, 2018. 82.

¹⁸ Finszter Géza: *A rendőrség joga*. Budapest, Országos Rendőr-főkapitányság, 2012. 11.

¹⁹ Szamel Lajos: Jogállamiság és rendészet. *Rendészeti Szemle*, 30. (1992), 3. 15.

²⁰ Erdős Ákos: *Pénzügyőri szolgálati ismeretek*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 2020. 193.

²¹ Balla Zoltán: *A rendészet alapjai és egyes ágazatai*. Budapest, Dialóg Campus, 2017. 29.

²² Finszter (2018): i. m. 17.

²³ Christián László: Rendészeti politika. *MTA Law Working Papers*, (2015), 14.

szerint azonban a rendőrség hatékonysága és a bűnözés aránya közötti közvetlen összefüggés nem mutatható ki.²⁴ A rendészet egyik talán legizgalmasabb kihívása, hogy a hatékonyság növeléséhez, a rendészet társadalmi küldetésének teljesítéséhez sikerül-e új alapokra helyezni a rendőrség és a lakosság közötti kapcsolatot.²⁵

A kizárólag statisztikai szempontokon alapuló eredményesség hajszolása könnyen alááshatja a jogszerűséget, nem beszélve a rendészet eredeti küldetés-elveinek, társadalmi céljainak szem elől tévesztésének veszélyéről.²⁶ A rendészeti igazgatás súlyosabb dilemmájának – a törvényesség és eredményesség egyszeri érvényesülésének – a feloldása csak úgy lehetséges, ha a rendészetet közigazgatási tevékenységnek fogjuk fel, amelynek a jog csak a kereteit adja.²⁷ A katonai tevékenységgel ellentétben tehát – amely csakis az ellenség teljes likvidálása által válhat eredményessé – a rendészet eredményessége a civil közigazgatáshoz hasonlóan kizárólag a jogszerűség lencséjén keresztül értékelhető. A törvényesség biztosítása érdekében például a rendészet olykor kénytelen „futni hagyni” a bűnelkövetőt annak érdekében, hogy a jogszerűség talaján maradhasson.

A Magyary (1942) által nevesített szakszerűségi és gazdaságossági alapelv követelménye a rendészet esetében – az előzőkhez hasonlatosan – szintén aligha vitatható. Balla (2015) szerint:

„A szakszerűség elvéből következően a rendészetben csak olyan közszolgák léphetnek fel, akik a rájuk vonatkozó jogszabály szerinti kiképzést megkapták és annak alapján eredményesen számot adtak tudásukról. A szakszerűség azt is jelenti, hogy a rendészet állománya kizárólag a jogszabály adta eszközöket használhatja fellépése során.”²⁸

A szakszerűség alapelveinek érvényesülését szolgálja a rendészeti szervek tagjaival szemben fennálló – a civil közigazgatáshoz képest – szigorúbb felvételi eljárás és képzési rendszer.²⁹ A rendészet esetében tehát elképzelhetetlen olyan, a katonai

²⁴ Javier Parra Domínguez – Isabel María García Sánchez – Luis Rodríguez Domínguez: Relationship between police efficiency and crime rate: a worldwide approach. *European Journal of Law and Economics*, 39. (2013), 1. 1–21.

²⁵ Gerhard Gottlieb – Kröszel Károly – Bernard Preste: *Die Reform der Ungarischen Polizei. Vorgehen Methoden, Resultate*. Holzkirchen, Felix, 1998. Idézi Szikinger István: Elképzelések a magyar rendőrség jogállami átalakítására. *Belügyi Szemle*, 58. (2010), 7–8. 51–52.

²⁶ Sallai János et al.: *Jó Állam – Jó Rendőrség 2017 Speciális Jelentés – Új paradigma felé: bizalom és biztonság a térben A szervezet működését meghatározó társadalmi keretek kapcsolatának néhány kategóriája Munkaanyag 1.0*. Budapest, NKE, 2017.

²⁷ Finszter Géza: Közbiztonság és jogállam. *Jog, Állam, Politika*, 1. (2009), 3. 179.

²⁸ Balla Zoltán: *A rendészet*. Budapest, Rejtjel, 2015, 49.

²⁹ Erdős–Magasvári–Szabó (2019): i. m.; Erdős Ákos: A rendészeti tisztté válás első nehézségei. *Új Pedagógiai Szemle*, 69. (2019), 1–2. 76–99; Szabó Andrea: Sub pondere crescit palma, avagy a pénzügyőr tisztjelölt erőpróbája. In Dobák Imre – Hautzinger Zoltán (szerk.): *Szakmaiság*,

igazgatás tevékenységében kivételesen előforduló gyakorlat, amely képzés nélkül, illetve korlátozott idejű képzéssel ad felhatalmazást a hivatás gyakorlására.³⁰

Sajátos eszközrendszeréből kifolyólag a szakszerűség követelménye a rendészet területén a legitim fizikai erőszak alkalmazása kapcsán is kiemelt jelentőséghez jut. Az állami impériumból származó legitim erőszak ugyanis csak akkor felelhet meg a jogállamiság követelményeinek, ha annak alkalmazását a szakmai tapasztalatok, a jártasság, a szükséges fizikai erő és készségek gyakorlással való megszerzése jellemzi, vagyis a professzionalitás.³¹

Az aktivitás és erély az igazgatási szervek személyzetéhez kapcsolódó fontos követelményként jelennek meg a közigazgatás működési alapelvei között.

„Erélyesnek, erőforrásnak kell mindenkinek lennie ahhoz, hogy cselekedni, eredményt elérni, még inkább ahhoz, hogy másokat is cselekedtetni s vezetni tudjon. [...] Ha azonban csak azt nézi, hogy a hivatalos órát betartsa és nyugdíjéveket gyűjtsön annyi munkával, ami éppen arra elég, hogy állásából el ne távolítsák, akkor nem erőforrás, hiányzik az erélye és nem is tudja helyét betölteni. Ha az emberek, akikből egy szervezeti egység áll, mind vagy túlnyomórészt ilyenek, a szervezet értékét a nemzet kárára nagyon leszállyítják.”³²

A cselekvés, aktivitás követelménye a rendészet sajátja is. Ennek alátámasztására szolgálhat egy megközelítésben a reagáló rendészeti működés szükségszerű aktivitása. Egy másik megközelítésben a hazai kompetenciavizsgálatok szerint a rendészeti szervek tagjaival szemben ma is elvártak az olyan viselkedési jegyek, mint az önállóság, önfejlesztési készség, teljesítményorientáció, döntési képesség, felelősségvállalás és minőségre törekvés.³³ Amíg a katonai cselekvés csaknem minden formáját teljes egészében a parancsok működtetik, addig a rendészet – ami ugyan máig erősen militarizált – egyes területein kifejezetten a szervezet tagjának önálló döntésén, aktív cselekvésén, szabad mérlegelésén múlik a siker

szerénység, szorgalom. Ünnepi kötet a 65 éves Boda József tiszteletére. Budapest, Dialóg Campus, 2018. 599–611.

³⁰ Magyarországon az általános hadkötelezettség megszűnésével (2004) az állampolgárok kötelező katonai képzésben nem részesülnek. Egyes minősített jogrendi esetekben ugyanakkor a 18. életévüket betöltött személyek továbbra is kötelesek katonai szolgálatra. Őket a Honvéd Vezérkar főnöke által kijelölt katonai szervezetekhez szakalapozó kiképzésre kell bevonultatni [21/2006. (VIII. 8.) HM rendelet 8. §]. E képzés jellegénél fogva ugyanakkor nyilvánvalóan nem azonosítható a szerződéses állomány képzettségével.

³¹ Finszter (2018): i. m. 215.

³² Magyary (1942): i. m. 137.

³³ Magasvári Adrienn: Felkészült, elkötelezett, elhivatott... A Nemzeti Adó- és Vámhivatal pályakezdőkkel szembeni kompetenciaelvárásai. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 6. (2018), 1. 104, illetve Malét-Szabó Erika et al.: Rendőri alapkompenciák az egyes közszolgálati alapkompenciák tükrében. *Rendőrségi Szemle*, 1. (2017), 1. 51–60.

(közbiztonsági szolgálat), és van, ahol a feltétlen engedelmesség akár hátrány is lehet (bűnügyi szolgálat).³⁴ Az aktivitás és erély klasszikus alapelvei követelménye tehát a mai rendészeti gyakorlat esetében talán még a civil közigazgatáshoz képest is nagyobb jelentőséggel bír.

Összefoglalás

A Magyary (1942) által említett utolsó két közigazgatási alapelv – miszerint a közigazgatás az emberekért és a közösségért van – rendészeti megjelenéséről szólni csaknem felesleges volna, hiszen a rendészet tevékenységének a közege a társadalom, küldetése pedig éppen annak szolgálata. Továbbá a jogállamban a rendészet tagja nem pusztán az állami kényszer és erőszak eszköze, hanem a közösség feltétlen szolgálatára kész közszolga.³⁵ Mindezt már a szervezethez történő bekerülés feltételeként előírt eskü szövege és a rendészeti szervek tagjaival szemben elvárt jogi és etikai szabályok is egyértelművé teszik. Az eskü – szakrális jellege mellett – a rendészeti szerv tagjának a társadalom irányába ható felelősségvállalásának fontos megnyilvánulási formája;³⁶ továbbá a rendészeti tevékenység – a lényegéből adódóan – többnyire közvetlenül az emberekkel kapcsolatos, ennek megfelelően számos „kényes”, szociálisan érzékeny mozzanatot tartalmaz, ami önmagában is felfokozza az etikai szabályok fontosságát.³⁷

Tanulmányomban a Magyary Zoltán által 1942-ben megfogalmazott közigazgatási működési alapelvek megjelenését vizsgáltam a mai rendészet gyakorlatán keresztül. Ennek eredményeként megállapítható, hogy a rendészet egyértelműen közigazgatási megnyilvánulás és egyes sajátosságaitól eltekintve alapvetően rokonítható a civil közigazgatással. A tanulmány megállapításai abba az irányba mutatnak, hogy a rendészettudomány területén ma is élő vitában – a rendvédelem és rendészet kettősségében – a rendészet kifejezés alkalmazása mellett foglalnunk állást.

³⁴ Finszter Géza (2012) A rendészeti stratégia alkotmányos alapjai. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *A rendészettudomány határkövei, Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*. Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, 2012. 74.

³⁵ Erdős Ákos: NAV-medíc – a rendészeti ellátás múltja és jelene. *Vám-Zoll*, 2. (2015). 11.

³⁶ Magasvári Adrienn: A Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományának jogviszonyára vonatkozó általános szabályok. In Erdős Ákos (szerk.): *Integrált pénzügyőri ismeretek I. Kezdő pénzügyőrök kézikönyve*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 2018. 49.

³⁷ Valcsicsák Imre: *Rendészeti (szakmai) etika*. Budapest, NKTK, 2013. 35.

Irodalomjegyzék

- Balla Zoltán: *A rendészet alapjai és egyes ágazatai*. Budapest, Dialóg Campus, 2017.
- Balla Zoltán: *A rendészet*. Budapest, Rejtjel, 2015.
- Balla Zoltán: Ockham borotvája és a rendészet. *Magyar Rendészet*, 20. (2020), 3. 15–26. Online: <https://doi.org/10.32577/mr.2020.3.1>
- Christián László: A bizonytalan alapra épülő ház, avagy a rendészet alapfogalmainak tisztázása. *Iustum Aequum Salutare*, 6. (2010), 1. 175–192.
- Christián László: Rendészeti politika. *MTA Law Working Papers*, (2015), 14. Online: <https://jog.tk.hu/en/mtalwp/rendeszeti-politika>
- Christián László: Rendőrség és rendészet. In Jakab András – Gajduscheck György (szerk.): *A magyar jogrendszer állapota*. Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet, 2016. 681–707.
- Erdős Ákos – Magasvári Adrienn – Szabó Andrea: Új generáció a rendészeti felsőoktatásban. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *Gondolatok a rendészettudományról. Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának tizenötödik évfordulójára alkalmából*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság, 2019. 89–102.
- Erdős Ákos: A rendészet általános lényegéről. In Erdős Ákos (szerk.): *Integrált pénzügyőri ismeretek I. Kezdő pénzügyőrök kézikönyve*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 2018. 13–24.
- Erdős Ákos: A rendészeti tiszté válás első nehézségei. *Új Pedagógiai Szemle*, 69. (2019), 1–2. 76–99.
- Erdős Ákos: NAV-medice – a rendészeti ellátás múltja és jelene. *Vám-Zoll*, 2. (2015). 11–14.
- Erdős Ákos: *Pénzügyőri szolgálati ismeretek*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 2020.
- Finszter Géza: *A rendészet igazgatási jogi alapjai*. Budapest, Rendőrtisztviselői Főiskola, 2008.
- Finszter Géza: A rendészeti stratégia alkotmányos alapjai. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *A rendészettudomány határkövei. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*. Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, 2012. 45–80.
- Finszter Géza: A rendészet jogi természete, rendvédelem – honvédelem. In Hautzinger Zoltán (szerk.): *Tanulmányok a „Határőrség és rendészet” című tudományos konferenciáról I. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*. Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, 2002. 13–26.
- Finszter Géza: *A rendőrség joga*. Budapest, Országos Rendőr-főkapitányság, 2012.
- Finszter Géza: Közbiztonság és jogállam. *Jog, Állam, Politika*, 1. (2009), 3. 173–196.
- Finszter Géza: *A rendészet elmélete és a rendészeti eszközrendszer*. Budapest, NKTK, 2013.
- Finszter Géza: *Rendészettan*. Budapest, Dialóg Campus, 2018.
- Friedery Réka: *Az európai ombudsman*. Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont, 2018.
- Gottlieb, Gerhard – Kröszel Károly – Bernard Preste: *Die Reform der Ungarischen Polizei. Vorgehen Methoden, Resultate*. Holzkirchen, Felix, 1998.
- Katona Géza: A kriminálpolitika és a rendészettudományi fogalomrendszer analízise, az egységes fogalomhasználat megteremtése. *Rendészeti Szemle*, 58. (2010), különszám. 12–39.
- Ligeti Miklós: Gondolatok a rendszerváltás utáni magyar rendőrségről. *Rendészeti Szemle*, 56. (2008), 7–8. 132–152.
- Magasvári Adrienn: A Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományának jogviszonyára vonatkozó általános szabályok. In Erdős Ákos (szerk.): *Integrált pénzügyőri ismeretek I. Kezdő pénzügyőrök kézikönyve*. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 2018. 44–64.

- Magasvári Adrienn: Felkészült, elkötelezett, elhivatott... A Nemzeti Adó- és Vámhivatal pályakezddőkkel szembeni kompetenciaelvárásai. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás*, 6. (2018), 1. 92–109. Online: <https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/ppbmk/article/view/2747>
- Magyar Zoltán: *Magyar közigazgatás. A közigazgatás szerepe a XX. sz. államában, a magyar közigazgatás szervezete, működése és jogi rendje*. Budapest, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 1942.
- Malét-Szabó Erika – Hegyi Hella – Hegedűs Judit – Szeles Erika – Ivaskovics Krisztián: Rendőri alapkompenciák az egyes közszolgálati alapkompenciák tükrében. *Rendőrségi Szemle*, 1. (2017), 1. 15–74.
- Parádi József: *A magyar rendvédelem története*. Budapest, Osiris, 1996.
- Parádi József: A rendvédelem védelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, 14. (2008), 19. 89–99.
- Parádi József: Rendvédelem kontra rendészet. In Hautzinger Zoltán (szerk.): *Tanulmányok a „Határ-ország és rendészet” című tudományos konferenciáról, I. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*. Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoportja, 2002. 7–12.
- Parra Domínguez, Javier – Isabel María García Sánchez – Luis Rodríguez Domínguez: Relationship between police efficiency and crime rate: a worldwide approach. *European Journal of Law and Economics*, 39. (2013), 1. 1–21. Online: <https://doi.org/10.1007/s10657-013-9398-8>
- Patyi András – Varga Zs. András: *Általános közigazgatási jog (az Alaptörvény rendszerében)*. Budapest, Dialóg Campus, 2013.
- Patyi András: A Magyar Honvédség és a Rendőrség feladatai. In Jakab András (szerk.): *Az Alkotmány kommentárja*. Budapest, Századvég, 2009. 1419–1452.
- Sallai János – Tihanyi Miklós – Vári Vince – Mátyás Szabolcs: *Jó Állam – Jó Rendőrség 2017 Speciális Jelentés – Új paradigma felé: bizalom és biztonság a térben. A szervezet működését meghatározó társadalmi keretek kapcsolatának néhány kategóriája. Munkaanyag 1.0*. Budapest, Nemzeti Köszolgálati Egyetem, 2017. Online: <https://bit.ly/2QLwyCj>
- Sallai János: Rendészet, rendőr, rendfenntartás, rendőrség, rendvédelem. In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): *A hadtudománytól a rendészettudományig – társadalmi kihívások a nemzeti összetartozás évében*. Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, 2020. 104–110.
- Szabó Andrea: Sub pondere crescit palma, avagy a pénzügyőr tisztjelölt erőpróbája. In Dobák Imre – Hautzinger Zoltán (szerk.): *Szakmaiság, szerénység, szorgalom. Ünnepi kötet a 65 éves Boda József tiszteletére*. Budapest, Dialóg Campus, 2018. 599–611.
- Szamel Lajos: Jogállamiság és rendészet. *Rendészeti Szemle*, 30. (1992), 3. 3–21.
- Szikinger István: Elképzelések a magyar rendőrség jogállami átalakítására. *Belügyi Szemle*, 58. (2010), 7–8. 43–70.
- Tamás András: *A közigazgatási jog elmélete*. Budapest, Szent István Társulat, 2001.
- Torma András: Az Európai Közigazgatási Térségről – magyar szemmel. *Miskolci Jogi Szemle*, 6. (2011), különszám. 196–210.
- Valcsicsák Imre: *Rendészeti (szakmai) etika*. Budapest, NKTK, 2013.
- Zachar József: A politikai irányzatok rendvédelmi koncepciói a dualizmus korában. *Rendvédelem-történeti Füzetek*, 3. (1992), 4. 8–20.